

Folclorul, izvor de inspirație: REVEDERE

În caietele manuscrise ale lui Eminescu s-a găsit un material folcloric, cules de poet nou copiat după alții, cuprinzând, basme, proverbe, cîntece epice și, mai ales, numeroase specii ale poeziei lirice. Intenția lui n-a fost să publice o culegere populară, cum făcuse Alecsandri, ci să cunoască prin intermediul creației folclorice credințele, obiceiurile și limba poporului, precum și întregul sistem al mijloacelor de realizare artistică elaborat prin veacuri și păstrat prin tradiții orală. În concepția lui Eminescu, sursele folclorice ale literaturii culte contribuie în mod hotărîtor la definirea trăsăturilor proprii, a specificului ei național.

Ceea ce aprecia Eminescu îndeosebi la poezia populară era capacitatea ei de a găsi expresia cea mai potrivită, mai simplă și mai naturală a unui gând sau a unui sentiment. Influența populară este evidentă în multe din poeziile lui Eminescu. El a preluat teme, motive, versuri, ritmuri, armonii, imagini pe care le-a asamblat în compuneri noi, purtînd pecetea inimitabilă stilului său. Unele sînt prelucrări folclorice adaosuri de rafinament în planul expresiei sau al ideii (Revedere, Ce te legeni, La mijloc de codru, Cartea feciorului din Scirsoarea III etc.), astfel sînt profund originale, sursa populară cunoscînd transformări esențiale (Călin - file din poveste, Luceafărul). În toată însă întîlnim acea îmbinare inconfundabilă între glasul poetului și glasul poeziei populare, prin care Eminescu și-a dobîndit timbrul specific. În această privință G. Călinescu făcea următoarea observație: „Cea mai mare însușire a lui Eminescu este de a face poezie populară fără să imite, și cu idei culte, de a coborî la acel sublim impersonalism poporan”.

Revedere este prima creație în metru popular - trohaic a lui Eminescu, publicată în „Convorbiri literare” din 1 octombrie 1879, dar scirsă cu cîțiva ani mai înainte. Prin ea se poate urmări ceea ce a dat folclorul lui Eminescu și ceea ce a dat el folclorului. Modelul depărtat este al lui Alecsandri din Doine, dar Eminescu adîncește intențiile înaintașului său căruia îi este superior prin forța poetică, viziune filozofică și tehnică de versificație.

Poezia are o alcătuire dialogată în construcția ei delimitîndu-se două planuri distincte: al omului și al codrului. Planurile sînt așezate într-o dublă opoziție, opoziția marcată de cele două întrebări și de cele două răspunsuri care-i transformă pe interlocutori în simboluri ale unor realități diferite: omul - condiția trecătoare, codrul - eternitate.

Planul poetului (al omului), mai concis, e predominant interogativ. Formele de adresare („codrule”, „drăguțule”, „Ce mai faci ?”) precum și prezența exclamațiilor revelatoare („multă vreme au trecut”; „tu din tînăr precum ești / tot mereu întineresti”) conturează dominantele sufletești ale interlocutorului uman. Acesta este familiar, bucuros de revedere, dar surprins de contrastul dintre propria lui înfățișare și fizionomia parcă neschimbată a naturii.

Planul personificat al codrului, mai extins, e predominant afirmativ, fiind alcătuit dintr-o succesiune de constatări despre ceea ce rămîne ca permanentă în mișcarea naturii: rotația anotimpurilor: „Iar, eu fac ce fac de mult / Iarna viscolul ascult / Crengile-îmi rupîndu-le / Apele astupîndu-le / Troienind cărările /

Și gonind cîntările / Și mai fac ce fac de mult / Vara doina mi-o ascult” și statornicia stelelor: „Iar noi locului ne ținem / Cum am fost așa rămînem / Marea cu rîurile / Lumea cu pustiurile / Luna și cu soarele / Codrul cu izvoarele”. Pornind de la metafora codrului etern, a temporal, Eminescu prezintă în poezie codrul ca simbol al veșniciei regenerării a materiei, al permanenței în antiteză cu omul trecător, ființă perisabilă: „Numai omu-i schimbător / Pe pămînt rătăcitor”. Revedere este așadar o elegie pe tema efemerității omului, un cîntec melancolic despre fragilitatea condiției umane în fața timpului. Punctul de plecare este doina populară, dar Eminescu rescrie totul din perspectiva poetului romantic cutremurat de spectacolul universului veșnic, ce-l face să se simte mărunț și trecător. Poezia capătă astfel un substrat filozofic, care nu mai e de origine folclorică.

De origine populară sînt: motivul codrului ca ființă mitică; dialogul cu natura, originalitatea și familiaritatea stilului trohaic, măsura 7 - 8 silabe și rimele perechi, precum și armonia generală a poeziei.

De origine cultă sînt: rafinamentul expresiv, accentuarea ideii de perenitate a codrului, amplificarea cosmică a opoziției om - natură ; viziunea romantică asupra condiției, sentimentul elegiac.

Realizînd o fuziune perfectă între sursele populare ale lirismului și cîteva din temele fundamentale ale poeziei și filozofiei europene, caracteristică de bază a întregii sale creații, Eminescu a scris una dintre cele mai frumoase poezii în metru popular.